

Minneslista för parning och valpning

Källa och rekommenderad litteratur

Hunduppfödning i teori och praktik – En handbok från svenska kennelklubben.
Lundeboka Av Ingvild Espelien.

Regler - Tiken måste vara minst 18 månader. Hon får inte ha fler än fem kullar under sin levnad och om hon har fått två kullar inom ett år, behöver hon vänta i minst 12 månader innan hon kan få ytterligare en kull. Om det är första gången hon används för avel, får hon inte vara äldre än 7 år. Alternativt behöver hon ett veterinärintyg som visar att hon är frisk och stabil för en första kull vid den åldern. Hanhunden måste ha båda testklarna på plats. Om hunden har ställts ut finns detta dokumenterat. Om hunden inte har ställts ut, behöver en veterinär utfärda ett intyg om det.

Tikägaren – Behöver söka efter lämpliga avelshannar och sätta sig in i allt vad det innebär att ta en kull på sin hund. Om tikägaren har svårt att ha en kull själv, finns det kanske möjlighet att uppfödaren eller någon annan uppfödare kan hjälpa till och ha tiken hos sig under den perioden.

Hanhundsägaren - Bör vara villig att upplåta sin hanhund för avel och även låta tiken och tikägaren få träffa hanhunden före löpet. Detta för att kunna göra en bedömning av lämplig matchning som inte kan göras enbart av att läsa stamtavlan. Likaså är det en fördel om hundarna får bekanta sig med varandra innan det är dags för parning. Hanhundsägaren behöver också vara beredd på att låta sin hund få träffa tiken flera gånger under höglöpet, kanske upp emot en vecka. Detta för att säkerställa att parning sker under eller i nära anslutning till ägglossning.

RAS - Rasspecifik avelsstrategi tar upp viktiga punkter att förhålla sig till angående avel. RAS dokumentet finns att läsa på svenska Lundesällskapets hemsida (www.lundehund.se) under fliken Avel. Där finner du också regler och rekommendationer om inavelsgrad. I RAS 2016 är riktlinjerna att avelsgraden ska ligga under 2,0 % i 5:e generationen, helst så nära 0 % som möjligt.

Avelspartners - För att finna hanhundar som avelsmässigt stämmer med tiken, finns det ett register i den norska databasen där tikägaren kan söka lämpliga avelspartners. Där listas först hanhundar med minsta inavelsgrad i den region du har valt att söka. När du har funnit ett antal förslag, tar du kontakt med hanhundsägarna. Det finns också ett hanhundsregister på svenska Lundehundsällskapets sida, där hanhundsägare själva kan anmäla sina hundar för avel.

Avtal - Om hanhundsägaren säger ja, behöver ni utforma ett avtal för parningsavgift och valpavgift. Det finns färdigtryckta avtal på SKK:s hemsida att använda för det (www.skk.se). Sök på parningsavtal så kommer dokumentet upp. Av tradition är det tikägaren som åker till hanhundsägaren för parning, men det kan man själva göra upp hur man vill göra. En del hanhundsägare lämnar över sin hund till tikägaren, så att de kan umgås mer frekvent.

Hälsa - Det är viktigt att tiken är frisk, i fin form och lagom i hull före parning. Om hon är underviktig, se till att få upp henne i vikt före parning. Om hon är lite överviktig är det bara bra, eftersom det signalerar att hon har mat, vilket gör kroppen mer redo för en befruktning. Om hon är mycket överviktig bör hon gå ner i vikt för att det inte ska bli besvärligt under graviditeten.

Vaccination - Se till att din tik har ett vaccinationsskydd som inte går ut under dräktighets- eller valpperioden. Du bör inte vaccinera tiken under denna tid, utan hellre fylla på med nästa vaccination före parning om den tidigare vaccinationen går ut då tiken är dräktig eller har valpar. Då får även valparna få det skydd de behöver genom tiken.

Avmaskning - Tiken bör avmaskas senast i samband med att hon börjar löpa för att säkerställa att hon inte har mask som kan spridas till valparna. Ett alternativ är att avmaska alla hundar som finns i hemmet så att de inte smittar tiken om de skulle ha mask. Om det blir valpar ofta, får man ta hänsyn till att avmaskning också är starka medel och välja att bara avmaska tiken. Vad som är bästa att göra, bör en veterinär kunna svara på.

Herpesvirus - Herpesvirus är mycket smittsamt och många hundar har det latent utan att vara sjuka. Herpesvirus sprids främst via luftvägarna, dvs genom att hundar nosar på varandra, men också via saliv, urin och i samband med parning. För en valp kan detta virus utgöra en akut och livshotande infektion. Valpen kan bli smittad i tikens livmoder eller i samband med förlossningen. Det brukar ta 6-10 dagar från det att valpen har infekterats till att den visar symptom. Därefter dör den som regel inom 1-3 dygn. För att förhindra detta kan man göra på två sätt. Antingen kan man vaccinera tiken mot herpesvirus. Då får hon den första sprutan i samband med parning eller i tidig dräktighet och den andra sprutan ca två veckor före beräknad valpning. Eller så kan man isolera tiken och den övriga flocken så att smitta inte kan uppstå.

Om tiken redan bär på herpesvirus, blir smittad vid parningen eller smittas före de tre sista veckorna innan valpning, hinner hon bilda antikroppar mot viruset i god tid före valparna föds och kan därmed ge dessa skydd mot smittan. Situationen blir allvarlig om en dräktig tik som tidigare är osmittad, blir smittad under de sista tre veckorna före valpning. Då hinner inte hennes antikropps nivå bli tillräckligt hög i råmjölken för att skydda valparna. Likaså om valpar, som inte fått tillräckligt skydd från råmjölken, smittas under de första tre veckorna. Man brukar tala om de sex kritiska veckorna. Dessa veckor bör man förebygga smittspridning genom att hålla dräktiga tikar och tikar som har valpar ifrån främmande hundar. Helst ska övriga hemma hundar också hållas isolerade från omvärlden under den här perioden, eftersom de annars kan föra smittan med sig hem.

Fruksamhet - Den mest fruktsamma perioden hos tiken är de sista två till fyra dagarna av höglöpet. Då har alla ägg avgått, hunnit mogna och är befruktningsdugliga. Men även om man parar henne tidigare eller senare kan det bli befruktning eftersom hanhundens spermier kan leva flera dagar i tiken, samt att tikens ägg kan leva några dagar efter ägglossning. För att optimera chanserna för befruktning, bör man låta para tiken minst två gånger. Med tanke på spermiernas överlevnadstid räcker det i normalfallet att para henne varannan dag. Då sprids också möjligheten för befruktning ut tidsmässigt. De flesta misstagar många gör, är att de parar tiken för tidigt.

Löp - När tiken börjar löpa tar du kontakt med hanhundsägaren och bokar preliminärt in ett besök. När i löpet din tik kommer i höglöp, är beroende av hur långa löp-perioder hon brukar ha. Om hon har korta löp-perioder får du vara beredd att åka iväg ganska snart. Om hon har långa löp-perioder, kan du ta det lugnare eftersom det är under de sista dagarna i höglöpet som ägglossning sker. Allra bäst är det om du och hanhundsägaren kan avsätta en vecka åt parning. Låt då hundarna träffas flera gånger även om det inte händer något. Det kan vara för tidigt och hundarna känner vanligtvis när det är dags. När sedan parning sker, låt dem träffas några gånger till. Förslagsvis tills någon av dem säger ifrån. Då har du de bästa möjligheterna att pricka in ägglossningen.

Parningsmatta – Om hundarna ska para sig inomhus är det viktigt att underlätta parningen med en halksäker matta som de kan vara på. Det kan vara en stor matta med gummering under eller en stor plastmatta. Eller flera mattor intill varandra som gör att de inte kan halka. Detta behöver du prata med handhundsägaren om, ifall du åker dit.

Parning - Det kan ofta börja med en uppvaktande lek mellan tik och hanhund för att utmytna i att tiken "ställer sig" och låter hanhunden rida på henne. Var med under parningen eftersom tiken kan bli orolig när hanhunden fastnar i henne. Fasthållningen eller hängningen, varar ofta i ca 10-20 minuter, men kan vara både kortare och längre. Håll i tiken och prata lugnande till henne under hela

hängningen. När parningen är genomförd skriver du under parningsavtalet från SKK med hanhundsägaren, samt betalar parningsavgiften.

Tecken – Det första tecknen på befruktning är att vulvan inte går ner helt i storlek och blir mjukare. Likaså växer bröstvårtorna ut, vilket syns särskilt tydligt på tikar som inte har haft någon kull tidigare. Snart börjar också juvren att växa. Hunden kan även tappa aptiten, särskilt i vecka 3 och 5. Då får man ge den lite extra god mat. Efter halva dräktighetstiden börjar magen växa och de sista veckorna kan du se hur valparna rör sig därinne.

Ultraljud – För att säkerställa att tiken är befruktad kan du göra ett ultraljud i 3:e – 4:e veckan. Men det är inget jag rekommenderar. Det finns alltid risker med sådana undersökningar och bäst är att se dräktighet genom att studera utseendemässiga förändringar. Tiken kan visserligen visa liknande tecken om hon är skendräktig, men det visar sig snart hur det är.

Utfordring – Det är viktigt att hunden får ett fullvärdigt foder under hela dräktighetstiden, gärna med tillägg av flytande multivitaminer, samt B-vitaminer som innehåller folsyra (B9). Kokta hela ägg och rå äggula är också bra vitamintillskott. Läs mer om utfordring under fliken Hälsa.

Dräktighetstid – För Lundehundar är den dräktiga genomsnittstiden 61 dagar, men från dag 56 bör man bevaka hunden då födseln kan ske redan då. Hur lång dräktighetstiden är, påverkas också av antalet valpar i kullen. Färre valpar ger generellt en längre dräktighetstid och större valpar, medan fler valpar ger en kortare dräktighetstid och mindre valpar.

Tävling – 30 dagar före beräknad födsel är det inte tillåtet att tävla eller ställa ut en dräktig tik. På grund av smittorisk bör man avstå från att träffa främmande hundar under hela dräktigheten.

Transport - Det är inte tillåtet att resa med en hund 14 dagar före beräknad nedkomst. Tiken får inte heller transporteras förrän än en vecka efter valpningen. Undantag från dessa regler finns för resor till veterinär samt sällskapshundar som transporteras i personbil kortare sträcka än 50 kilometer.

Försäkring - Se till att du har rätt försäkringsskydd för din valptik och att den även täcker för komplikationer som kan inträffa. Likaså vad som gäller för valpkullsförsäkring och dolda fel. Enligt konsumentköplagen har uppfödaren ansvar för eventuella dolda fel hos valparna upp till tre år efter leverans.

Veterinärkontakt - Lundehundar har som regel lätta och snabba förlossningar. Ändå kan det tillstå komplikationer och då är det bra att ha telefonnummer framme till närmast veterinärklinik samt närmast jouröppna veterinärklinik om födseln skulle ske på kvällen, natten eller helgen.

Valpbädd – En lite större bädd med mjukt rundade hörn är den optimala valpbädden i början. Då kan inte valpen "fastna" i ett hörn när kravlar sig fram. Men även en inredd pappkartong kan fungera som valpbädd. Bäddens sidor ska vara så höga att valparna stannar i den de första tre veckorna, men så låga att tiken utan problem kan gå in och ut. Gör i ordning valpbädden i god tid före födseln och visa tiken dit. Låt det finnas filtare att bädda med, men ta bort dem efter valpningen så att inte tiken kan bädda in valpen i någon filt. Stora handdukar är bra till att börja med, se till att de täcker hela bädden. Fiberfallar brukar också rekommenderas då urinen rinner igen dessa och ytan kan hållas relativt torr. De kan också tvättas på hög värme samt är mjuka och sköna att ligga på.

Valprum – Rummet ska vara varmt, torrt, dragfritt, ostört och skyddat från andra hundar och besökare. Eftersom valparna inte kan hålla värmen själva, behöver det vara varmt i rummet. Ett sätt att ordna det varmt och dragfritt är att hänga tjocka filtare mot ytterväggar. Likaså behöver ett kallt golv en varm och tjock filt eller något annat värmeisolerande underlag. Man brukar säga att det ska vara runt 28-30 grader hos valparna och en lagom temperatur i rummet kan då vara 20-22 grader.

Resterande värme får de från tiken. Du kan använda en termometer som visar både inne och utetemperatur och lägga den ände som är till för utetemperatur i valpbädden. Då kan du se både rumstemperatur och temperatur hos valparna.

Om du behöver isolera värmen kan du hänga en filt eller handduk som tak över valpbädden. Då stannar värmen kvar bättre. Samtidigt får inte valprummet vara för varmt, eftersom valparna inte heller kan göra sig av med överskottsvärme. Var därför försiktig med värmedynor och om du använder sådana, se till att det finns plats där valpar och tik kan dra sig undan om det blir för varmt. Det fungerar också att fylla en plastflaska med ljummet vatten, ca 35-36 grader och lägga i bädden. Värmelampor är luriga då de ger en intensiv uppvärmning och bör hanteras med stor försiktighet.

Förberedelse valpning – Anteckningsblock för att skriva ned klockslag, särskiljande tecken, kön, vikt och annat som är värt att notera t.ex sätesförlossning, andning, om moderkakan kommit. Hushållspapper, soppåse, handdukar, våg och ev sug. En trubbig och slö sax för att "tugga" av navelsträngen om inte tiken gör det. Rena händer inför valpning är viktigt.

Fosterhinna - Valpen ligger vanligtvis i en fosterhinna när den föds och denna behöver öppnas så att valpen kan börja andas. Tiken försöker ta sönder den genom att slicka på den. Du kan hjälpa tiken genom att ta håll på fosterhinnan nära huvudet och ta ut valpen. Låt tiken slicka valpen torr. Du kan också hjälpa till att gnugga den torr med en tunn frottéhandduk, framförallt om valpen är livlös och behöver "gnuggas igång."

Vattenavgång - Om vattnet går innan valpen kommer, kan fosterhinnan ha gått sönder och valpen föds utan denna. Om det händer, se till att tiken är i valprummet så att hon inte föder valpen någon annanstans. Om valpen verkar ha fått i sig vatten, kan du suga ut det med en sug eller med din mun.

Moderkakan – Kommer ut direkt efter valpen eller efter flera timmar, särskilt om det är sista valpen. Håll reda på hur många moderkakor som har kommit så att du vet om någon blivit kvar i tiken. Tiken vill gärna äta upp moderkakan och bita av navelsträngen. Om hon är för ivrig kan hon bita för nära valpen och orsaka en blödning. Det kan du avhjälpa genom att klämna ihop navelsträngen ca 2 cm från valpen och sedan låta tiken bita av den. Om hon inte gör det, kan du själv "bita" av navelsträngen med en slö sax som tuggar sig igenom den. Detta för att efterlikna tikens tänder och slippa oväntade blödningar. Undvik vassa saxar! Ofta kan man klippa mellan valp och efterbörd där navelsträngen är som tunnast och inte lika blodfylld. Då blir den i och för sig lite lång och tiken kan vilja tugga och dra i en lång navelsträng. Därför är det bra att se över navelsträngen snart igen och korta ned den lite till, alternativt knyta om den med bomullsgarn. Att knyta om en navelsträng är också något du kan göra om den blöder.

Råmjölk – Så fort den första valpen är avtorkad, avslickad, avnavlad och vägd, lägger du den hos tiken för att dia. När det sker börjar livmodern att dra ihop sig, vilket underlättar för eventuellt kvarvarande moderkaka att komma ut och nästa valp att födas fram.

Mjolkstockning – Det är viktigt att kontrollera tikens juver varje dag för att upptäcka eventuell mjolkstockning. Om det skulle bli problem, behöver du lägga varma omslag om tiken samt mjölka ur henne. Du ska bara mjölka ut så mycket att trycket släpper, för att inte stimulera till ännu mer mjolkproduktion.

Kontroll – Håll uppsikt över värmen i valprummet. Att valparna äter som de ska och att tiken mår bra. Många uppfödare sover tillsammans med tiken den första tiden, eftersom det blir lättare att hålla ett vaksamt öga på valparna då.

Hygien - Tvätta händerna när du går till valparna. Byt underlag minst varje dag. Skura golvet i valphagen med såpa och vatten.

1:a levnadsdagen – Från början kan det se ut som om valpen har svårt att hitta spenen och inte förstår att öppna munnen, men snart brukar den komma på hur den ska göra. Det är viktigt att valpen får i sig råmjölk. Därför kan du någon gång behöva hjälpa till genom att föra den närmare spenen och klämma ut en droppe. En liten viktnedgång under första dygnet är vanligt och inget att oroa sig för.

1:a veckan - Se till att valparna har det rent, torrt och lagom varmt. Efter att valparna har fått i sig råmjölk, ska du inte behöva hjälpa till vid spenarna, såvida det inte är en valp som är extra liten eller suger dåligt. Då kan den behöva lite extra tillsyn och hjälp. Det ser du genom daglig vägning av valparna. När valparna sover rycker de ganska mycket. Det är helt naturligt och en förberedelse till att börja använda sina muskler.

2:a veckan - Normalt fördubblar valparna sin födelsevikt någon gång under andra levnadsveckan. Om det är en liten kull går det vanligtvis fortare än om det är en stor kull, där många får dela på maten. I slutet av veckan börjar valparna öppna sina ögon. Om valpklorerna är vassa behöver de klippas för att skona tiken från att bli riven av dem.

3:e levnadsveckan - Motoriken utvecklas och ögon och öron öppnas helt. De första tänderna börjar komma fram. Avvänjning kan påbörjas liksom socialiseringsperioden. Håll efter klorna varje vecka så att valparna inte river tiken när de diar.

Avmaskning - Första avmaskningen av spolmasklarver. Beroende på vilken substans som används skall sedan avmaskning upprepas var 14:e dag eller var fjärde vecka. Även tiken bör avmaskas i samband med valparna. Andra vuxna hundar i familjen behöver inte avmaskas såvida det inte finns misstanke om att de är infekterade av mask. Vanligtvis avmaskas valparna tre gånger hos uppfödaren och en fjärde gång hos sin nya ägare. Detta sker ofta i vecka 3, 5, 7 samt 12.

4:e veckan - Avvänjning påbörjas om det inte skett i vecka 3. Om du låter valparna äta ur var sin skål istället för en gemensam skål, förhindrar du ett eventuellt konkurrens- och vaktbeteende mellan dem.

5:e veckan – Den andra avmaskningen ska ske två veckor efter den första avmaskningen. Registrera valparna senast hos SKK och betala valpavgiften till hanhundsägaren. Nu kan du också annonsera på SKK:s webbsida Köpahund.se.

7:e veckan – Den tredje avmaskningen ska ske två veckor efter den andra avmaskningen. Veterinärbesiktning och vaccination av valpar som ska levereras vecka 8. Veterinärintyget får inte vara äldre än sju dagar.

Det kan tyckas tidigt att vaccinera valparna redan i 7:e veckan. Dels för att de är små, men också för att de har ett skydd från tiken tills de är ca 10 veckor. Många uppfödare har anammat detta och lämnar inte ut sina valpar förrän de är 10 veckor, vilket innebär att veterinärbesiktning, vaccinering och chipping skjuts fram.

8:e veckan - Veterinärbesiktning och vaccination av valpar som ska levereras efter vecka 8. Valparna får inte skiljas från sin mamma och sina syskon före 8 veckors ålder.

Grundvaccinering = valpsjuka, parvovirus, leverinflammation. Tillägg kennelhosta.

Första gången vid 7-8 veckor. (Om möjligt senare)

Andra gången 12 veckor eller senare. (En månad efter första sprutan)

Tredje gången vid 1 års ålder.

Därefter rekommenderas grundvaccinering vart tredje år samt kennelhosta varje år.

Obs! Numera ger man grundvaccinering redan vid första sprutan, alltså inte som tidigare endast mot parvovirus. Det är mycket som ska stoppas i dessa små kroppar. Avmaskning tre gånger och en kraftfull vaccinering på det. Eftersom immunsystemet inte är fullt utvecklat förrän vid 12 veckors ålder, kan man vänta med att vaccinera hunden tills den är 13 veckor och då endast behöva ge en spruta. Då får man också vara försiktig med att inte låta valpen träffa andra utomstående hundar. Men det behöver man vara ändå, eftersom en vaccination före 12 veckor inte kan ge fullt skydd. I Finland har man valt att vaccinera valparna när de är 12 veckor och då endast ge en spruta, såvida den inte ska tävla eller ställas ut. Då behöver den få en påfyllnadsspruta en månad senare. Fram till två veckor efter vaccinationen som görs vid 12-13 veckor, bör valpen inte träffa andra främmande hundar. Dessa riktlinjer gäller generellt i alla länder.

Köpeavtal - Det finns tre olika varianter av obligatoriska avtal. Du hittar dem på SKK:s hemsida.

1. Köpeavtal – Valpen säljs till fullt pris och äganderätten till hunden övergår till köparen utan inskränkningar.
2. Köpeavtal med bibehållen avelsrätt – Köparen betalar 50% av valppriset och i gengäld får uppfödaren ta en kull på tiken och tre kullar på hanhunden.
3. Fodervårdsavtal – Uppfödaren överläter hunden utan ersättning och får i gengäld ta två valpkullar på tiken och 6 valpkullar på hanhunden.

Om du väljer att ta handpenning får den inte överstiga 15 % av hundens inköpspris.

Information till valpköparen

- Att göra ägaranmälan till både Jordbruksverket och svenska kennelklubben.
- Att omgående försäkra valpen.
- Att vaccinera valpen vid 12-14 veckor beroende på om och när tidigare spruta har tagits.
- Att avmaska valpen vid ca 12 veckor. Obs! Låt det gå flera dagar mellan vaccination och avmaskning.
- Att hålla valpen ifrån hundar utanför den egna flocken tills det har gått två veckor efter 12-14 veckors sprutan.

Att överlämna till valpköraren

- Ett skriftligt köpeavtal, SKK:s eget.
- Registreringsbevis i SKK där även hundens ID-märkning ska framgå.
- Veterinärbesiktningsintyg som inte är äldre än 7 dagar.
- Blankett för anmälan om ägarskap i SKKs register.
- SKK:s broschyr "Välkommen valp."
- Information om skötsel, utfodring, avmaskning, vaccinationer mm.

Skicka även med

- Valpfoder för den första tiden.
- Halsband och koppel.
- En liten filt och/eller mjuk leksak som luktar mamma.
- En liten klosax/klotång/nageltång till valpklorerna.